

GRANİT MESELESİNE AİT BAZI MÜHİM MEFHUMLARIN TARİFİ VEYA İZAHİ

Felix RONNER

Ö Z E T

Granit jeolojisinin bazı mefhumları burada mütekâsif bir şekilde ele alınmış ve üzerinde münakaşalar yürütülmüştür. Muharrirler kısa tarifler yapmağı tecrübe etmiş ve muhtelif terimlerin faydalı olarak kabiliyeti istimaliyesini ve mahiyetini tahlil ve tetkik etmiştir.

Granit mefhumu teriminin tarifinde yazar, jenez bakımından izahı, ifadeyi ve aynı zamanda sahre tekstürüne göre terimin tahdit ve takyide tâbi tutulmasını reddetmektedir. Zamanla mefhumun tahrifi dolayısıyla, yani konsepsiyonunun zaman ile değişmesindenberi, g'nays kelimesini granit jeolojisinde mümkün mertebe kullanmamak cihetine gidilmektedir. Kezalik, Migma ve Migmatese, istilâhları dahi, açık ve vazih bir surette muayyen bulunmamaları dolayısıyla ve keza magma ile granitizasyon arasındaki gayri kabili tefrikiyet sebebiyle kullanılmamaları icap etmektedir. Migmatit kelimesinin iki muhtelif anlayış ve tefsirinden (konsepsiyonundan) birisi, gayri kabili istimal olarak telâkki edilmektedir. Bu makalede granitizasyonun bir tarifi yapılmakta ve Ichor'un muhtemel bir teşekkül ve temel yapısı gösterilmektedir.

Granitin jenez imkânları hakkındaki tek taraflı her izahı, bu hususta bir misal verilmek suretiyle reddedilmektedir.

GRANİT JEOLJİSİ, bilcümle jeolojik ilim içerisinde bugün artık şümüllü bir branş haline gelmiştir. Yer ka-buğunun katî sahrelerinin büyük ve üstün miktarı veya kısmı granitik familyaya ait bulunmaktadır. Bu sebeple, bu sahre jenezinin, bilhassa alâka ve dikkati kendi üzerine çekmesi pek tabiidir. Bu sahrenin yalnız bir magmadan neşet ettiği hakkındaki haklı şüpheler uzun zamandanberi yer almış olmakla beraber — yani bu sahrenin yalnız bir magmadan meydana gelmediği bilinmekle beraber—buna rağmen birçok modern ansiklopedilerde ve ders kitaplarında «granit» teriminin ve tarifi evvel emirde katılaşma veya magmatik sahre olarak yapılmakta ve bilâhare ancak az çok isabetli fenomenolojik bir tasvir ve izah bunu takip etmektedir.

Bu sahrenin tarifinde hususiyle neşet veya meydana geliş tarzı üzerinde ehemmiyetle durulmaktadır. Binaberin

böyle bir sahrenin jenezi hakkında münakaşa yapmak müşküldür.

Jenez bir olay olup, bir durum değildir, önümüzde bu olayın mamul bir mahsulü mevcut bulunmaktadır, bu da granittir. Bu ise, muayyen bir mineralojik terkibe ve muayyen bir strüktüre malik, tam kristalli bir sahredir.

Bu keyfiyet ilerideki çalışmalar bakımından bir tarif için yalnız başına kâfi gelebilir.

Bunun her fazlası, tarifteki tekstürün bir tesbit işinde görüleceği veçhile zararlıdır:

Tarif I. GRANİT :

Taneleri çıplak gözle kabili teşhis ve tefrik ve birbirlerinin (kısmen) mütekabil neşvünemalarına mâni olmuş bulunan üstün miktarlı kuvars, hâimizi feldspat ve bi-

raz da mikadan ibaret tam kristalli bir sahredir.

FRANK F. GROUT (Lit. 1) bu tarife şunu ilâve etmektedir: «...aynı zamanda granit, esasında evleviyetle sedimanter veya metamorf olmayan bir tekstüre malik bulunmaktadır.»

Bundan başka mumailleyn şu izahatı vermektedir: «Ağlebi ihtimal, ekseri jeologlar, granitin mineralleri ve strüktürü hakkındaki görüş ve mütalâalarında müttehit ve mutabık bulunmaktadır; bununla beraber ben, yine birçok jeologların GRANİT terimini bünyelerinde metamorfik tekstürü hâkim olan sahreler için dahi kullandıklarından emin bulunmaktayım. Bir 'metamorfik tekstür' ün % 99 dan % 1 e kadar kademeleri mevcut olduğundan, nerede gnaysların başlayıp, nerede granitlerin hitam bulduğu hususundaki fikir ve görüş, ayrılış veya münakaşa ve münazaraları için kâfi derecede yer ve mekân mevcuttur. Ben, şistleşme nispette % 10a vâsıl olan granitlerin artık pek 'gnayslaşmış' bir manzara arzettikleri ve GRANİT isminin ancak % 1-5 nispetinde şistlenmiş granitler için şayanı itibar olması icap ettiği fikir ve kanatını taşımaktayım...»

«Granit» teriminin tekstürel bir tahdit ve takyidini istemek ne gayeye matuf ve ne de kabili icra bir harekettir. Bu sebeple maksada nafi ve muvafık değildir; zira bununla bu sahreler grubunun teşekkül etme veya meydana gelme tarihçesi problemleri geriye ancak talik edilmiş, bırakılmış ve aynı zamanda granitten ayırddedilen gnays üzerine tevsi ve teşmil edilmiş olur.

Tarif la. GNAYS :

«İlk zamanlarda gnays diye esas karışım kısımları veya unsurları olarak

kuvars, feldspat, mikadan mürekkep kabili teşhis şistleşmiş bir sahre tavsif ve tevsim edilmekte idi. Bu karışım kısım veya unsurlarının miktar nispeti ve aynı zamanda ortoklaza veya plâjioklaza ait olabilen feldspatın mahiyeti hakkında hiçbir şey beyan ve tasrih edilmemekte idi ve hattâ mikalar muskovite ait olabilecekleri gibi biotite de ait bulunabilirlerdi.» (ANGEL, Lit. 2).

Bunu, gnaysların, ortognays ve paragnays tefrik edilme işi takip etmiştir. ORTOGNAYS denilince, menşesine göre, kitlevi bir sahre olan ve esas karışım unsurları olarak da kuvars, feldspat ve mikadan müteşekkil kabili teşhis derecede şistleşmiş bir sahre anlaşılmakta idi. Halbuki bu kalitatif (keyfi) mineralojik terkibe gerek granit ve gerekse kuvars, diorit, aplit, pegmatit ilâh, dahi mâlik bulunduklarından, bu gnayslar granit-gnays ve kuvarsdiorit-gnays, aplit-gnays, pegmatit-gnays ilâh, olarak tasrih edilmiştir. Bu isimlendirmeler, filvaki eskidenberi kullanılagelmekte bulunan gnays tarifi sınırları dahilinde hâlâ muhafaza edilmiş olmakla beraber, artık bu terimin (yani gnays teriminin) mefhûm bakımından bir noksanlık ve eksiklik arzettiğini meydana koymaktadırlar. Gnays artık sahre olmayıp, onun yerine sahre olarak granit veya kuvarsdiorit, aplit ilâh ikame edilmişlerdir. Gnays kelimesi, sadece daha ziyade bu granit (veya kuvarsdiorit, aplit, ilâh sahresinin doğrudan doğruya muayyen bir tekstürünü tavsif ve tevsim eden tâli bir mefhum haline gelmiş bulunmaktadır.

Sahre mefhumu böylece bir vasıf mefhumuna tenezzül ederek küçültülmüştür.

Mefhumun tahrifine doğru atılan hatve, gayri kabili içtinap idi. Buna nazaran şistleşmiş bir syenit «basitleştirme

Lit. 1 - GROUT F.F : Origin of Granite. Geol. Soc. Am., Mem. 1948.

Lit. 2 - ANGEL, F. : Gesteine der Steiermark, Mttlg. d. Nw. v.d. Steiermark, 1924.

sebebiyle», syenit - gnays olarak tâyin ve tavsif edilmekte idi. Aynı manasızlık ve vahi veçhile tonalit-gnays, diorit-gnays ilâh mefhumları ortaya çıkmış bulunmaktadır.

Burada içerlerinde ya kuvars veya mika veyahut ta her ikisi de mefkut olan sahreler, gnays olarak tavsif ve tevsim edilmekte idiler.

Daha sonraki tetkikat bu ortognaysın daha vâsi tenevvüllerini (varyasyonlarımız) meydana çıkarmıştır. Burada iki tefrik yapılmıştır : 1. iki kristalizasyon safhası geçirmiş bulunan «normal» granit-gnays (veyahut diorit-gnays. ilâh), bu iki safhanın birincisi, yani ilki magmanın soğuması esnasında husule gelmiştir. 2. Ancak bir kristalizasyon safhası geçirmiş, yani şistleşmesini bilâhare bâriz şekilde muhafazaya muktedir olamamış ikinci safha.

ANGEL (1. c.), bunun için iki kristalizasyon safhalı granitgnays (aplitgnays ilâh) ı tefrik etmek üzere gnays-granit ismini koymuştur.

Buna göre iştikak suretiyle gnays - aplit, gnays-syenit, ilâh terimleri meydana çıkmaktadır.

PARAGNAYS denildiği zaman, menşesine nazaran bir rüsubi sahre olan ve esas karışım unsurları olarak da kuvars feldspat ve mikadan müteşekkil bulunan kabili teşhis bir şistleşme arzeden bir sahre anlaşılmakta idi.

Bu «hakiki paragnayslar» dan başkaca bugün (mühim olacak miktarda) hiçbir feldspat arz etmeyen bir sürü «alüminyumsilikat-gnayslar»! mevcut bulunmaktadır. Alkalide muarra alüminyumsilikatlarına «feldspat mümessilleri» ismi verilmektedir.

Ortognayslar için kuvars ve mika durumu ne ise paragnayslar için de feldspatlar durumu aynıdır (yani nasıl ki kuvars ve mikasız bir sahre ortognays

değilse, feldspatsız olan bir sahre de hakiki bir paragnays değildir).

Gnays mefhumunun veya teriminin tamamen ortadan kaldırılması veya terk edilmesi şüphesiz ki gayri kabili icradır. Bununla beraber, bu ismin husule getireceği ve sebebiyet vereceği teşevvüs ve karışıklık önemli olduğundan, biz «Granit jeolojisi» nde gnays kelimesini daha sahih ve sarîh mefhumlar ile ikame edilmesini teklif etmekteyiz:

Saf granit : gayri muntazam ve tertipsiz tekstürlü granit.

Cihetlenmiş granit : hattı bir cihet ve istikamete malik olan fakat muvazi satırları gayri kabili teşhis bulunan granit.

Şistî granit : şistî tekstürlü granit.

Şistleşmiş granit : şistî tekstürünün mekanik bir olay neticesi husule geldiği kabili teşhis bulunan granit. Bunlar tarafımızdan yapılan bazı tekliflerdir.

Binaenaleyh yukarda zikredilenlere göre, granit mefhumunun tekstürel olarak tahdit ve takyidi maksada uygun değildir. GROUT'a göre bu tahdit şöyle ifade edilmektedir: «... bir granit hiçbir zaman rüsubi veya metamorfik bir tekstüre mâlik bulunmamalıdır». Biz ise buna şunu ilâve etmekteyiz : Sedimanter veya rüsubi olan tekstür, esasen bir tabakalanmadır. Halbuki hiçbir granit veya granit müşabihi bir sahre yoktur ki, yalnız biraz bile tabakalanmış bulunsun. Binaenaleyh, bu tahdit doğru olmayıp kararsız ve zayıftır.

Metamorfik tekstür denilince, bir metamorfizma esnasında veya metamorfizma tarafından tevellüt eden bir tekstür anlaşılmaktadır. Şu halde granitizasyonu (-ultrametamorfizmayı) bu sahre istihalesi teşekkülleri meyanında telâkki etmek icap ettiğinden [*] bu granitizas-

[*] Granitizasyon vasıtasıyla tevellüt eden granit için ingilizce «metamorphic granite» denilmektedir (Grout Amerikalıdır).

yon olayı dahi bir metamorfik tekstürün meydana gelmesine sebebiyet vermektedir. Buna nazaran granit, ancak magmatik bir orijin veya menşe olabilecek bir sahredir.

Tekstür bakımından yapılan bu tahdidin (tekstür tahdidi), jenez bakımından yapılan izaha veya tefsire (jenez beyanı) muadil olduğu görülmektedir; bu keyfiyet ise, yukarıda zikredilen izahata nazaran kabili tecviz görünmemektedir.

Bundan maada, şitleşme derecesine nazaran bir granit-gnays tefriki dahi gayri kabili icradır.

1. Güzel bir muvazi tekstür gösteren, yani yaprakvari şlirener ve muvazi olarak mevzu fedspatlar arzeden primer granitler mevcut bulunmaktadır. Buna rağmen, gnays diye bir şey söylemek mümkün değildir. [**]

2. Granit tesmiyesinin veya isminin yalnız % 1-5 nispetinde şistiyet peyda peyda etmiş granitler için muteber olması icap ettiğini, daha fazla ve kuvvetli (yani % 6-99 nispetinde) şistleşmiş olanlar için de artık gnays olduklarını beyan etmek ve yazmak doğru ve şayanı kabul değildir. Şistiyet derecesi gayri kabili mesahadır.

Binaenaleyh, başlangıçta zikredilen tarif burada kifayet etmektedir :

Granit: Taneleri çıplak göz ile kabili teşhis ve tefrik ve birbirlerinin (kısmen) mütekebil neşvünemalarına mâni olmuş bulunan üstün miktarlı kuvars hâimizi feldspat ve biraz da mikadan ibaret tam kristalli bir sahredir.

Tarif II. MAGMA :

H. CLOOS (Lit. 3) şöyle demektedir: «Tabiatıta sıcak silikat izabe mahsulünün her nevine magma ismi verilmektedir.»

[**] ANGEL (1. c.) «Şimal memleketleri bilginleri bu sahre nevilerini gnays olarak tavsif ve tevsim etmektedirler—».

Lit. 3 - CLOOS, H. : Einführung in die Geologie, Gebr. Borntraeger, Berlin, 1936.

Böylece asıl ve esas ve en önemli kısım en kısa şekilde beyan ve ifade edilmiş olup, herhangi bir karışıklığa ve yanlış anlamaya mahal ve imkân yoktur. Bundan başka veya buna ilâveten yapılacak beyan ve ifadeler, ancak daha ziyade daha yakın bir vuzuh ve sarahat sağlanmasına ve daha iyi bir surette anlaşılır bir duruma getirilmesine yardım ederler.

GLOOS'un bu cümlesine bir şey daha ilâve edilmelidir: «Gazı kaçmamış izabe mahsulü». Zira aksi varit olduğu takdirde (yani gazını kaybetmiş ise) ve o zaman bu izabe mahsulüne lâv tesmiye olunur. Binaenaleyh, şu şekilde ifade edilir : «Tabiatte gazı kaçmamış sıcak silikat izabesi mahsulünün her nevi magmadır.»

Tarif III. MİGMA :

Migma, sade ve çıplak bir kelimedir. En muhtelif müelliflerde bile bu hususta hiçbir vahdet ve birlik tesbit edilememiştir.

1. Migma, erimiş yan sahre parça ve bloklarının içerisine nüfuz ve karışması suretiyle telvis olunmuş bir magmadır.

2. Migma bir palinjenez magmadır, yani volkanik ve volkanik olmayan sahrelerin tekrar erimesinden hâsıl olan ve juvenil (yani primer) magmadan tefrik edilmesi icap eden bir magmadır.

3. Migma mesami, süngervâri bir magmadır, yani erimemiş süngervâri bir sahre iskeleti içerisinden, tazyik ve ezilme sahre kısımlarından meydana gelmiş bir magmadır.

No. 1 deki migma bir asimilâsyon (temessül) ameliyesinin neticesidir. Bu ameliye vasıtasıyla bir hybrid magması tevellüt eder. Bu magma lâalettâyin herhangi bir kimyevi terkibi mâlik olabilir.

No. 2 deki migma ise bir neomagmadır.

Bu Magma :

- a) Sial kıvrımının, Sima ile temasındaki intikal zonunda, Sial kabuğunun bir kısmının erimesi suretiyle,
- b) Muhtelif kısır sahrelerinin derin zonlarda yataklanması esnasında erime suretiyle,
- c) Ekseriya pek fazla derecede mahdut sahre kısımlarının daha yukarı mahallerdeki reomorfizması (erimesi) suretiyle, meydana gelmektedir.

Bu neomagma keza lâalettâyin herhangi bir kimyevi terkibi malik olabilir, fakat bu terkip ekseriya hâmızı olacaktır.

Üçüncü migma, yani mesami magma, muhtelif bilginler tarafından «Ichor» adı ile de isimlendirilmiştir. (Bu isim veya mefhum keza bir sürü en muhtelif nesneleri içine almaktadır.) Lâalettâyin herhangi bir sahrenin daha büyük derinliklere düşmesi esnasında, muayyen bir PT, yani basınç ve sühnet sınırı tecavüz edilmesinden sonra, birbirini takip eden selektif izabe (erime) husule gelir. Şöyle ki, en aşağı tasallüp noktasına malik bulunan mineraller en evvelâ izabeye veya erimeye geçerler. Bu mineraller ise, granitin evleviyetle terkibi kimyeviyesine dahil olan minerallerdir. Bu sebeple mesami magma, yukarıda zikredilen iki magmaya tezat ve karşılık olmak üzere muayyen her kimyevi terkibi malik olacaktır.

Binaenaleyh üç şıkkın hepsinde migma, bir mayii nâridir. Magmanın bir tefrikinin yapılması hemen hemen mümkün olmayıp, hele bu magma-dan husule gelen sahreler için bir tefrik yapılması tamamen gayri mümkündür.

Migmanın tarifinde dahi hiçbir vahdet mevcut olmadığından, bu ismin kullanılmaması şayanı tercihtir.

Tarif III a. MİGMATİT :

Bu isim altında iki türlü şey anlaşırlar :

1. Migmadan husule gelen bir sahredir. Binaenaleyh bu sahre hakiki bir müzap (erime) sahresidir. Bu tarifi kabul etmemek, reddetmek icap eder.

2. Bu sahre, isminin tazammun ettiği mânaya nazaran iki (veya müteaddit) muhtelif eski ve yaşlı sahre nevilerden tereküp eden bir karışım sahresidir. Bu sahre familyasına dahil olmak üzere venitleri, damar gnayslarını, arteritleri, enjeksiyon gnayslarını, tabakalar halinde enjekte olmuş şistleri, ilâh tadat edilmektedir.

Tarif III b. MİGMATESE :

Her migmanın, bir magnetit aynasının veya cephesinin arkası içerilerine nüfuz etmesi ameliyesidir. Bu ameliyede evvelce mevcut bulunan sahreler tanınmayacak derecede hazmedilmiş veya eritilmiş ve entrüzif sahreler haline kalbolunmuşlardır. (Lit. 4)

Bu tarif ve tasvir, kaba hatlar ile ifade edilmek istenirse, granitizasyon olayına tekabül etmektedir. Migma tabiri tercihan istimal edilmeyeceği sebebiyle, migmatese ve migmatit aynası kelimelerinden de sarfı nazar edilebilir. Böyle bir ameliye veya olay neticesi hiç bir hakiki migmatit tevellüt ve tahassül etmiyeceğine göre, bu kelimelerden sarfı nazar edilmesi daha mantıki görünmektedir.

Tarif IV. GRANİTİZASYON :

Granitizasyon, İngilizcede ekseriya ultrametamorfoz ismi ile kullanılmaktadır. Münaziunfih bir hakikat veya emridir.

Lit. 4 - ESKOLA, SEDERHOLM, BACKLUND, WEGMANN ve diğerlerin bilgi ve fikirlerini kısaca bir arada toplayan TOM. F. W. BARTH'agöre. BARTH, CORRENS, ESKOLA: Die Entst. d. Gste., Springer, Berlin, 1939.

vâkiden tevekki edilmek üzere, son zamanlarda bu kelime tercihan metazomatoz kelimesi ile ifade edilmektedir. Misal olarak burada iyi yapılmış iki tarifi derç ediyoruz :

GROUT (Lc.) granitizasyon öyle bir olaylar grubunu içerisine almaktadır ki — bu olaylar vasıtası ile bir sulp sahire-mobil (seyyar) veya reomorf (yeniden tekrar erimiş) olmuş bulunması için sahire kâfi miktarda seyyal değildir — eskisinden daha ziyade granit müşabihi olur; Şöyleki, bu granit benzerliği granit benzerliği minerallerde veya tekstür ve strüktürde veyahut ta her ikisi dahilinde kendini gösterir.

READ (Lit. 5) : Sulp sahrelerin, bir magmatik durum seyri takip etmeksizin, granitik karakterli sahirelere inkilâp etmesi olayına granitizasyon denilir.

GRANİT ve **MAGMA** terimleri yukarda tarif edilmiş bulunduklarından (Tarifi), granit müşabehetini daha yakından, etraflıca izah etmeye lüzum yoktur. Aynı şey: «mobil ve reomorf olabilmek için sahire pek az seyyaldir» cümlesi için de câridir; yani böyle bir cümleye de lüzum yoktur. Burada magmatik olması kâfidir.

İkinci tarif, buna mukabil granitizasyon mefhumunu, yalnız bir olaya irca etmek suretiyle daralttığından'—bu olay neticesi olarak ancak granitler teşekkül ve tekavvüm eder—pek fazla tahdit etmektedir.

Âtide sunulan tarif tarafımızdan teklif edilmektedir : Granitizasyon öyle bir olaylar serisini içerisine alır ki, bu olaylar bir magmatik durum seyrine tâbi olmaksızın, eskisinden daha ziyade granit benzerliği arzeder. (Bununla beraber bir granit dahi, granit müşabeheti arzede bilmeksizin, bir granitizasyon temevvücüne mâruz kalmış olabilir ve

granitizasyon olayı neticesi tebeddül eder.)

Tarif V. ICHOR :

Ichor İstılahı yerine ekseriya emanasyon kelimesi dahi kullanılmaktadır. Ichor kelimesi, granitizasyon tesirine mâruz kalan cisimler için bir yardımcı isim veya mefhumdur. Bu cisimlerin mahiyeti ve evsafı hakkında henüz hiç vuzuh mevcut olmadığından ve keza birbirinden ayrı muhtelif cisimler mümkün olabileceğinden, herhangi bir tarif dahi yapılması mümkün değildir. Granitizasyon olayını mekanizmasını ve tesirlerini izah ve tenvir etmek için ve bu hususta bu cisimler hakkında her defasında uzun izahatta bulunmamak maksadiyle Ichor kelimesi veya mefhumu kullanılmaktadır. Ichor kelimesi en iyi ve uygun olarak granitieştirilene isimleriyle izah edilmektedir.

Burada bu granitleştirici cisimlerin muhtemel mahiyet ve tabiatını göstermek üzere kısa bir deneme yapmaktayız. Granitleştirme olayının tarifi Ichor'un lâalettâyin bir sahreyi daha ziyade bir granit benzeri sahreye kalbetmesine ihtiyaç göstermektedir. Koyu lüzuci bir magma bu hususu sağlayacak durumda değildir; zira böyle koyu lüzuci bir magma mekanizması (hareket usulü ve tertip ve terkibi), diğer sahireler tarafından işgal edilmemiş bir mekâna, yani boş bir sahaya ihtiyaç ve lüzum arz etmektedir. Binaenaleyh Ichor'un da yumuşak (daha müteharrik) bir entrüzyon mekanizmasına malik olması icap etmektedir. Bunun kimyevi terkibi (hemen hemen), granit magmasının kimyevi terkinin aynıdır: Si, Al, Na, K, Ca, O ve H; bu elemanlar dört muhtelif tezahür şekli halinde kendilerini gösterirler :

- a) Sulp (katı) mineraller olarak
- a) Koyu lüzuci molekül grupları (izabe mahsulü) olarak

Lit. 5 - READ : The nature of the granite problem — The origin of granite. Geol. Soc. Am. Mem., 1948.

- c) Sulu iyon mahlülleri olarak
d) «Kuru» iyonları veya moleküller olarak.

Granit magması bilcümle dört gruptan terekküp edebilir. «Yumuşak» bir entrüzyon mekanizması bakımından talep edilen hususlar için a ve b unsurları, yani sulp minareller ve koyu lüzuci molekül grupları burada mevzuubahis olamayacaklarından, Ichor için c ve d gruplarını, yani sulu iyon mahlüllerini ve «kuru» iyonları kabul etmemiz gerekmektedir.

Bu ikisi, yani c ve d grupları, yalnız başına (diğer ikisi, yani a ve b grupları olmaksızın) artık magma olarak tevsim ve tavsif edilemezler. (***) Bu sebeble Ichor müstakil bir cisimdir.

Kısaca hülâsa edildiği takdirde şunları söylemek mümkündür :

Ichor, evleviyetle Si, Al, Na, K, Ca, O ve H elemanlarından terekküp etmektedir. Bu elemanlar sulu iyon mahlülleri veya serbest «kuru» iyonlar halinde ve durumunda bulunmaktadır. (Ichor, magmadan bilhassa büyük hareket kabiliyeti ile tefrik edilir.)

Gayri vazıh veya muhtelif bir surette istimal edilen mefhumların veya istilâhların, ilmî arama işini ne kadar fazla zorlaştırabileceğine dair aşağıda vereceğimiz bir misal bizi bu hususta tenvir edecektir.

(***) Magmacı (magma tezi müdafii) BOWEN Lit. 6. Ekseri magma tezinin müdafileri, benimle birlikte, magma mefhumunun böyle bir mayie teşmil edilmesi ve yayılmasına (yani böyle bir mayii mâna sınırları içerisine almasına) muhalefet etmektedirler.

Lit. 6. BOWEN, N.L. : The granite problem and the methods — Origin of granite. Geol. Soc. Am. Mem., 1948.

Son derece magma tezi müdafii bulunan BOVVEN, granitizasyonun bir Ichor vasıtasıyla vâki olamayacağını iddia etmektedir. Fakat bu bilgin, magmatik bakiye mahlülleri için şöyle demektedir (l.c. : Biografya) : Böyle bir seyyal mayi, yani magmatik bakiye mahlülleri,— ki bunu böylece magma tezi müdafileri kabul etmektedir— bir granit entrüzifinin yan sahreleri içerisine nüfuz ederek dahil olmuşlar ve bu yan sahreler içerisine granitik malzeme getirmişlerdir.

Kısaca diyebiliriz ki, böyle seyyal bir mayi (yani granitik bakiye mahlülleri) granitizasyonu husule getirmiştir.

Yukarıda V no. lu bahiste zikredilmiş bulunduğuna göre, bu seyyal mahlüller artık magma olarak değil de, ancak Ichor olarak tevsim ve tavsif edildiğinden ve bu mefhum veya istilâhin tarifinde menşei hakkında hiçbir şey beyan edilmediğine göre, BOVVEN tarafından yapılan tarif ve tasvirde itiraz götürmez bir surette, Ichor vasıtasıyla vâki olmuş bir granitizasyon mevzuubahistir, yani BOWEN'in gayri mümkün olarak reddetmiş olduğu bir olay mevzuubahistir.

Şayet bununla beraber bu mefhum veya istilâhların ehemmiyeti ve tarifi gayet açık ve vazıh olarak bulunduğu ve bir vahdet (birimli) halinde olduğu takdirde, granit oluşu meselelerinin çok daha çabuk tasrih ve belki de halledilebilmeleri mümkündür. Zira birçok gayri vazıh olan ve muhtelif surette anlaşılan terimlerden böylece tevakkı edilmiş olması mümkün olur.